

Naročnina za Jugoslavijo: celoletno 180 din (za inozemstvo: 210 din), za 1/2 leta 90 din, za 1/4 leta 45 din, mesečno 15 din. Tedenska izdaja za celo leto 50 din. Plača in toži se v Ljubljani.

Uredništvo: Ljubljana, Gregorčičeva ulica 23. Tel. 25-52. Uprava: Gregorčičeva ul. 27. Tel. 47-61. Rokopisov ne vračamo. — Račun pri poštni hranilnici v Ljubljani št. 11.953.

Časopis za trgovino, industrijo, obrt in denarništvo

zhaja vsak ponedeljek, sredo in petek

Liubljana, ponedeljek 27. novembra 1939

Cena posamezni številki din 1'50

Zaboljšanje strokovnega šolstva

Odveč je že govoriti o potrebi industrializacije Slovenije, ker je ta potreba že več ko evidentna. Vidimo vendar, kako mora vsako leto na tisoče delavcev v tujino, ker ne najde doma zaslužka, vidimo, kako odhajajo naša dekleta na jug in v druge kraje, ker ne najdejo doma posla. Edino industrializacija Slovenije bi mogla dati vsem tem tisočim zaposlitev.

Za industrializacijo dežele pa ni potreben le kapital in ugodni naravni pogoji, temveč tudi dober naraščaj, ki je usposobljen za kvalificirano delo. Pri današnji ostri konkurenci na mednarodnem trgu morejo prodrati le predmeti, ki so prvovrstni. To zlasti dokazuje primer Švice, na katerega smo že opozorili v daljšem članku. Enako se je mogla uveljaviti na mednarodnih trgih češkoslovaška industrija samo zato, ker si je znala pridobiti sloves, da so njeni izdelki v resnici kakovostni. Znak »Made in Czechoslovakia« je bil že sam po sebi priporočilo. Slovenija ima za industrializacijo vsaj tako ugodne pogoje ko Švica in nekdanja Češkoslovaška, pri tem pa ima še to prednost, da sega Slovenija do morja, da so torej njene uvozne in izvozne možnosti mnogo večje.

Ker nimamo kapitala, je tem večje važnosti, da z vzgojo prvovrstnega industrijskega in obrtnega naraščaja vsaj do neke mere izravnamo ta svoj nedostatek. Zato je potrebno, da posvečemo vzgoji obrtnega naraščaja čim večjo pažnjo, da skrbimo zlasti za dobro strokovno šolstvo. Ta naloga pa je za nas tem nujnejša, ker vendar vidimo, da so celo v industrijskih podjetjih, ki jih imamo, dostikrat obratovodje tuji. Tega smo v znatni meri sami krivi, ker premalo skrbimo, da bi si vzgojili in izšolali res dober naraščaj.

Tudi zaradi svoje gospodarske osamosvojitve bi zato morali skrbeti, da bi bilo naše strokovno šolstvo na višku. Danes pa moramo žal ugotoviti, da je naše strokovno šolstvo silno nepopolno in nezadostno. Na stotine in stotine obrtniških vajencev je sploh brez pouka. A tudi vajenci, ki so tega pouka deležni, se ne morejo zadostno izobraziti, ker nam primanjkuje dobrih učnih moči, dobrih učnih knjig in vseh drugih šolskih pripomočkov.

Ni pa niti misliti na to, da bi se razmere zboljšale, če pa se za naše strokovno šolstvo tako malo žrtvuje. Država bi nujno morala prispevati za strokovno šolstvo znatno več, kakor pa prispeva. Tudi naše samouprave bi morale postaviti v svoje proračune mnogo višje postavke za strokovno šolstvo, kakor pa so sedanje. Če človek pregleduje nizke proračunske postavke za strokovno šolstvo, dobi skoraj vtis, ko da bi naši odločujoči ljudje smatrali strokovno šolstvo kot nekako nujno zlo, ki se mora prenašati, ker pač drugače ne gre. Nekateri pa so menda celo tega naziranja, da vzpostavljajo dotacije za strokovno šolstvo raznim subvencijam za društva.

V tem zaostalem naziranju, ki je bilo primerno kvečjemu za fevdalne čase, ko še ni bilo industrije, je tudi glavni vzrok, da je naše strokovno šolstvo tako slabo razvito. Mnogo premalo se zave-

damo pomena strokovnega šolstva in zato delamo tako, kakor da je stvar naraščaja samega, da si pomagata, kakor ve in zna in da si sam pridobi potrebno naobrazbo. V resnici pa bi morali postopati tako kot skrben oče, ki da svojim otrokom dobro naobrazbo, če jim že ne more dati druge dote. Dobre strokovne šole bi morale biti dota za naš naraščaj.

Če pregledujemo vse podpore, vse subvencije in vse reprezentativne izdatke, ki se pri nas izdajajo, potem vidimo, da je večina teh brez vsakega pozitivnega harska, da so to večinoma le podpore, ki nimajo dosti večjega efekta ko miloščine. Izdatki za strokovno šolstvo pa bi bili dobro naložen denar, če bi bili seveda tudi zadosti veliki, ker bi usposabljali

naš naraščaj, da pride do kruha in tudi do dobrega kruha.

Naš gospodarski napredek je bistveno odvisen od tega, kakšen obrtni, trgovski in industrijski naraščaj si bomo vzgojili. To pa je odvisno zopet od višine našega strokovnega šolstva. Zato ni pretirana trditev, da je naš gospodarski napredek direktno odvisen od zboljšanja strokovnega šolstva.

palk, ki je bilo nedavno izvedeno po raznih družbah in ki je dalo povod za upravičeno nezadovoljstvo. Ko puščamo avtomobilom svoboden promet v delavnikih, moramo nanje apelirati, da sami čim bolj omeje potrošnja bencina. To je v sedanjih časih njihova dolžnost do države in naroda, ker moramo plačevati relativno zelo visoke cene za tekoča goriva, vrhu vsega pa še v svobodnih devizah. Državi bomo zagotovili potrebne količine tekočih goriv. Z Romunijo se vodijo zaradi tega pogajanja in upam, da se bodo v kratkem uspešno zaključila. Bencin pa bomo nabavljali tudi v drugih državah, v kolikor bo to potrebno. Ni torej v nevarnosti naša oskrba s tekočim gorivom, temveč samo spremenjene razmere na svetovnih trgih zahtevajo prej omenjene ukrepe.

Minister dr. Andres je zaključil svojo izjavo z besedami, da upa, da bo javnost pravilno razumela izdane ukrepe in jih podprla.

Reklamacijski odbor

začne zasedati za trgovce v ponedeljek dne 4. decembra. Člana reklamacijskega odbora sta gg. Albin Smrkolj, veletržec, Ljubljana, Tyrševa in Franc Gorjanec, veletržec, Kranj.

V vseh zadevah, ki jih bo obravnaval reklamacijski odbor, naj se gg. trgovci obrnejo na imenovana člana reklamacijskega odbora.

Zahteve zasebnih nameščencev glede socialnega zavarovanja

Organizacija zasebnih nameščencev je označila stališče zasebnih nameščencev glede reorganizacije socialnega zavarovanja takole:

Nameščenci zahtevamo predvsem izločitev nameščencev iz delavskega socialnega zavarovanja in prilagoditev vseh zavarovalnih panog nameščenskim potrebam in zahtevam zasebnih nameščencev. Danes so namreč zasebni nameščenci glede nezgodnega in bolniškega zavarovanja ter brezposelne priskrbe izenačeni na nivo potreb, ki odgovarjajo delavcem in so tudi zavarovani v Sloveniji pri OUZD, bolniški blagajni TBPD, ali pri bolniški blagajni Merkur oziroma pri borzi dela.

Nadalje nameščenci zahtevajo, da naj se organizira poseben in samostojen nosilec za nameščensko zavarovanje, ki naj obsega obvezno zavarovanje zasebnih nameščencev za primer bolezni, nezgode, onemoglosti, starosti in smrti ter brezposelnosti. Torej koncentracija vseh zavarovalnih panog v nameščenskem stanu v enem nosilcu za ozemlje Slovenije. Taka organizacija bi ustrezala najbolje načelom enostavne, racionalne in cenene uprave zavarovanja. V smislu teh načel je bilo ustanovljeno tudi samostojno nameščensko socialno zavarovanje v bivših državah: Avstriji, Češkoslovaški, Poljski ter v Nemčiji.

Organizacijski centrom za tako reorganizacijo nameščenskega socialnega zavarovanja v Sloveniji pa more biti le Pokojninski zavod, ne pa bolniška blagajna TBPD. Prvi zavod izvaja že 30 let rentna zavarovanja, ki so najtežja in najobsežnejša. Prvi zavod ima obsežnejši aparat, večjo prakso, samostojno poslovanje, zlasti v finančno gospodarskem pogledu.

Kaj je z državno kontrolo nad karteli

Predpisi so izdani, naj se tudi izvajajo

Brez vseh predsodkov presojava kartele in dobro se zavedamo, da bi se mogla s karteli doseči znatno večja racionalnost v našem gospodarstvu. Toda v izrednih časih, v kakršnih živimo danes, so potrebni tudi v gospodarskem življenju izredni ukrepi, zlasti pa glede tako mogočnih gospodarskih činiteljev, kakor so karteli. V takšnih časih ne zadostujejo le navadni ukrepi in predpisi, ki naj onemogočijo, da bi se karteli izkoriščali v sebične namene in na škodo celote. V takšnih časih se mora nujno izvajati nad delovanjem kartelov stalno in tako učinkovito nadzorstvo, da bo v resnici vsaka antisocialna zloraba kartelnih dogovorov nemogoča.

Posebno nujni pa so postali ti ukrepi po proglasitvi pomorske blokade in izbruhu pomorske vojne, ki je zelo zavrla redno dobavljanje surovin. To je imelo velike posledice za gospodarstvo vseh narodov ter povzročilo nerednosti, ki jih posebno velike združbe rade izkoriščajo. Zato je bilo treba prav toplo pozdraviti, da je protidraginjska uredba v svojem 5. členu predvidela tudi revizijo vseh kartelnih dogovorov. Uredba o zatiranju draginje in brezvestne špekulacije je tudi prepovedala dogovore med proizvajalci za zvišanje cen živil brez registracije dogovora, da bi se namreč ustvarjali prikriti karteli. Trgovinski minister je nadalje izdal poseben pravilnik o reviziji kartelnih dogovorov. Po tem pravilniku se mora ustanoviti pri ministrstvu za trgovino in industrijo poseben odbor, ki naj revidira vse kartelne dogovore. Da bi se olajšalo delo tega odbora, je tudi predpisano, da morajo karteli redno poročati svoje sklepe trgovinskemu ministru ter tudi z dokumenti pojasniti vse svoje sklepe.

Imamo torej zadostne zakonske predpise za prav učinkovito izvajanje nadzorstva nad karteli. Ti predpisi pa seveda ne smejo ostati le na papirju, temveč se morajo tudi v resnici izvajati, o tem pa se mora tudi redno obveščati javnost. Kajti javnost dobro ve, da draginje ne povzročajo mali producenti, temveč veliki. Zato pa hoče javnost tudi vedeti, da oblasti v resnici ščitijo javnost pred vsakim antisocialnim delovanjem kartelov, ki so dostikrat odločilni za cene cele vrste trgovskih predmetov. Nujno potrebno je, da ima javnost to zavest, ker brez nje ne more imeti pravega zaupanja do dela oblasti. Zaupanje javnosti v delo oblasti pa je v današnjih časih naravnost pogoj, da bo vsa javnost v obrambo narodnih in državnih interesov storila vse, kar se od nje zahteva in pričakuje.

Če se n. pr. mora danes omejiti

potrošnja bencina, če lastnik motornega vozila ne more v nedeljo napraviti z njim izleta, potem je prav, da se potrošniku tudi pojasni in dokaže, da drugače biti ne more. V ta namen je potrebno, da se pove javnosti o delovanju bencinskega kartela čista resnica in hkrati tudi dokaže, da je nadzorstvo nad delovanjem kartela tako učinkovito, da je vsako zlorabljanje položaja po kartelu izključeno.

Zaradi okrepitve državljanske zavesti smatramo zato za potrebno, da odbor za nadzorstvo nad karteli objavi program svojega dela, da pove čisto konkretno, v katerem vrstnem redu bo pregledal vse kartelne dogovore in da bo objavil tudi rezultate teh pregledov. S tem bo odbor dosegel tudi koristno sodelovanje javnosti, ki bo prav gotovo rada izpolnila ev. vrzeli v njegovem poročilu ter mu tudi dala nove podatke, če bi bili ti potrebni. Na drugi strani pa bodo tudi karteli sami čutili, da gre sedaj za res in da se morajo karteli prilagoditi ljudskim in splošnim potrebam ali pa jih bodo dosegle zakonske sankcije. Pol manj dela bo imel odbor za revizijo delovanja kartelov, če bo o svojem delu redno poročal javnosti.

Pri nas imamo zakonskih predpisov o vseh stvareh več ko do-

volj. Zato ljudje še davno niso več zadovoljni, če se ti predpisi le izdajajo, temveč hočejo, da se ti tudi izvajajo. Zlasti glede kartelov je ta zahteva ljudstva živa, ker ljudje vedo, da smo že imeli uredbo, s katero so bili karteli sploh prepovedani, kljub temu pa ni prenehal s svojim delom niti en kartel. Sedaj karteli niso prepovedani, temveč je odrejena samo kontrola nad njimi. Naj bo ta kontrola pa tudi resnična, ker drugače sploh nima smisla ali pa bodo ljudje celo dejali, da je bila izdana samo zato, da se natrosi ljudem pesek v oči.

V sedanjih časih mora oblast zahtevati od državljanov, da so pripravljeni za interese države in naroda tudi na največje žrtve. Če pa se od ljudi to zahteva, potem se mora dati ljudem tudi zavest, da so te žrtve res potrebne, da se bodo uporabile tako, kakor je treba in da morejo ljudje v polni meri zaupati oblastvom.

Zato pa naj se v polnem obsegu izvajajo tudi oni predpisi, ki veljajo za kartele, da bodo ljudje videli, da se zakonski predpisi izvajajo za vse ljudi enako. Če mora tudi najmanjši trgovec odgovarjati za vsako malenkost, morajo odgovarjati za svoje delo tudi karteli.

Še enkrat moramo zato poudariti: Državna kontrola nad karteli naj bo dejstvo, ne pa le predpis na papirju!

Trg. minister o omejitvah motornega prometa

Trgovinski minister dr. Andres je dal novinarjem v zvezi z izdajo uredbe o omejitvi prometa z motornimi vozili naslednjo izjavo:

»Danes sem z ministrom za finance dr. Šubejem podpisal uredbo o omejitvi prometa z motornimi vozili. Na podlagi pooblastila, ki sem ga dobil z uredbo z dne 10. novembra, sem skušal odvrniti od avtomobilskega prometa neugodnosti, ki bi mogle povzročiti socialne in gospodarske motnje. Z uvozom nafte iz Romunije so bile potrebe našega rednega prometa krite, da nam ni bilo treba načeti obstoječih zalog. V zadnjem času pa je nastal v uvozu zastoj ter niso mogle količine tekočega kurova, ki smo ga uvozili, pokriti vse potrošnje. V takšnih okoliščinah smo morali izdati predpise za varčevanje s tekočim gorivom, kakor jih predpisuje nova uredba.

Varčevanje bencina pa je danes potrebno tudi zaradi deviz. Nafta in bencin sta postala zelo iskana predmeta na svetu ter ju moramo plačevati večinoma s svobodnimi devizami, ki pa so nam potrebne za še bolj potrebne predmete.

Varčevanje z bencinom pomeni varčevanje z devizami.

Varčevanje z bencinom smo mogli izvesti na razne načine. Izbrali smo način, ki je najbolj prikladen tako z gospodarskega ko s socialnega stališča. Omejili smo nedeljski in praznični promet potniških vozil, kar ne bo povzročilo nobenih težkoč gospodarstvu niti ne odpustov šoferjev. Upoštevajoč potrebe javnega prometa ter socialne interese smo izvzeli od te prepovedi avtobuse, ki opravljajo reden promet ter taksi-avtomobile. Hkrati sem odredil največje varčevanje pri avtomobilih državnih in samoupravnih oblasti, ki se bodo smeli v bodoče uporabljati samo za službene potrebe. Kar se tiče tovornega prometa, smo prepovedali, da bi se prepeljalo blago v kamionih na progah, ki tečejo paralelno z železnico. Tu je možnost transporta po železnici in to možnost moramo izkoristiti.

Ko objavljamo to naredbo o omejitvi motornega prometa, bomo vztrajali na tem, da se napravi konec sistemu avtomatičnega omejevanja dobave bencina iz žr-

Trgovine bodo na Miklavžovo nedeljo

dne 3. decembra tl. in v nedeljo pred Božičem dne 17. decembra ves dan odprte, dočim bodo v petek dne 1. decembra na dan Zedinjenja ves dan zaprte, na kar se kupujoče občinstvo opozarja.

Uprava Združenja trgovcev v Ljubljani.

Predlogi za centralizacijo izvozne trgovine

Nekateri listi so v zadnjem času predlagali, da se uvede pri nas centralizacija izvoznih predmetov in maksimiranje cen izvoznih predmetov za domačo potrošnjo. Predlog se opira na italijansko prakso. V Italiji imajo namreč izvozni predmeti dvojno ceno: eno za tuje trge, drugo pa za domači trg. To je Italija izvedla na ta način, da je centralizirala izvozno trgovino in maksimirala zaslužek izvoznikov pri izvozu. Razlika, ki se na ta način dobi, pa se uporabi za razne fondе v korist pospeševanja domače proizvodnje. Centrala za izvoz pa regulira cene na domačem trgu. Italija torej pospešuje dvig izvoznih cen, noče pa, da bi ta dvig povzročil druginjo na domačem trgu.

Isto naj bi se uvedlo po mnenju nekkih listov tudi pri nas. Posebno bi bilo to potrebno za žitarice, ker so te važne za prehrano. V tem predlogu je vsekakor nekaj pravih, drugo vprašanje pa je, kako bi naša administracija ta predlog praktično izvedla. Prav lahko bi se namreč zgodilo tudi to, da bi se zaslužek izvoznikov zmanjšal, ne da bi se dosegle tudi dejanske nižje cene na domačem trgu. Ta nevarnost je še zlasti velika glede vseh agrarnih proizvodov, ker imajo na njih trg velik vpliv faktorji; ki bi hitro novo ureditev izigrali v svojo korist. Vedno se ponavlja ista pesem, da je vsaka reforma odvisna od zboljšanja naše uprave.

Naš izvoz lesa v oktobru

Po uradnih podatkih je znašal naš lesni izvoz v preteklem mesecu po količini 90.792 ton, po vrednosti pa 76,8 milijona din. Lani v oktobru smo izvozili 85.063 ton lesa za 79,2 milijona din. Po količini se je torej izvoz povečal, po vrednosti pa je padel.

V oktobru nismo nič izvozili lesa v Alžir, Belgijo, Maroko in Tunis, kar je posledica vojnih razmer. Kako se je gibal izvoz v posamezne države, kaže naslednja tabela:

	1939	1938	1939	1938
	ton mil. din	ton mil. din		
Albanija	5.914	5,1	568	0,5
Alžir	—	—	319	0,4
Anglija	2.257	3,2	3.488	5,5
Argentina	4.363	5,8	3.946	4,3
Belgija	—	—	136	0,2
Češko-Mor.	628	0,6	431	0,9
Egipt	5.667	4,6	567	0,6
Francija	95	0,1	421	0,5
Grška	3.453	2,8	6.061	4,3
Italija	41.200	27,1	24.777	15,7
Madžarska	4.720	3,7	9.225	8,1
Malta	966	0,7	279	0,2
Maroko	—	—	2.817	2,4
Nemčija	11.439	11,4	22.017	25,2
Nizozemska	1.161	1,9	2.754	2,4
Palestina	284	0,2	1.548	1,4
Spanija	—	—	73	0,1
Svica	5.929	4,8	927	1,2
Tunis	—	—	1.833	1,6
Ostale drž.	2.706	4,5	2.908	3,7
	90.792	76,8	85.063	79,2

Izvoz v klirinške države se je zmanjšal

Naš izvoz je znašal v oktobru po vrednosti 512,0 milijona din, od česar je šlo v klirinške države za 356,3 milijona din blaga ali 59,60%. Lani v oktobru smo izvozili v klirinške države blaga za 348,9 (od skupne 463,9) milijona din, torej 75,41%. Nasprotno pa je naš izvoz v neklirinške države v primeri z lanskim oktobrom narasel po vrednosti od 115,0 na 155,7 milijona din ali od 24,59% na 40,40% celotnega izvoza.

Uvozili pa smo iz klirinških držav letos v oktobru za 297,0 milijona din, dočim v lanskem letu

za 247,4 milijona din. Naš uvoz iz klirinških držav se je v primeri z lanskim oktobrom povečal za okoli 50 milijonov din, dočim je uvoz iz neklirinških držav v istem

času padel od 126,9 na 60,1 milijona din. Naš uvoz iz klirinških držav se je torej zmanjšal za 50%. Trgovinski saldo s klirinškimi državami je letos bil v oktobru

aktiven za 59,3 lani pa za 101,4 milijona din, dočim je bil z neklirinškimi lani pasiven za 11,9, dočim je letos aktiven za 95,6 milijona din.

Občni zbor

Trg. dobrodelnega društva „Pomoč“

V nedeljo je bil v Trgovskem domu v Ljubljani občni zbor Trgovskega dobrodelnega društva »Pomoč«. Občni zbor je bil dobro obiskan in mnogo bolj ko druga leta.

Občni zbor je otvoril agilni predsednik društva g. Kregar, konstatiral pravilno sklicanje in sklepčnost občnega zbora ter pozdravil banotarja, banskega tajnika dr. Komara, zastopnike tiska ter vse člane.

Nato je podal naslednje poročilo uprave:

Poročilo predsednika Kregarja

Delovanje našega društva stopa v 12. leto vztrajnega in uspešnega dela. Ker vam je naše prizadevanje za napredek našega društva dovolj znano, mislim, da bi bilo odveč podrobno ponavljati vse akcije, ki smo jih v tekočem letu pokrenili.

Smatram za potrebno, da opravičim tako pozno sklicanje rednega občnega zbora, ki bi moral biti še v prvi polovici leta.

Vzrok je v novem načrtu uredbe o humanitarnih ustanovah, ki nam je onemogočil redno sklicanje občnega zbora. Podprti z vsemi ostalimi sorodnimi organizacijami smo storili vse na pristojnih mestih, da je naše društveno delovanje neokrnjeno. V ta namen so bile številne seje, delegirane so bile številne deputacije v Beograd, kar je povzročilo našim organizacijam ogromne stroške, ki bi prav lahko odpadli, če bi bilo na odločilnih mestih več razumevanja za naše socialne ustanove. Te težave so deloma nastale tudi zaradi stremljenja zavarovalnic, onemogočiti obstoj socialnih ustanov in pritegniti zavarovance v svoj lastni delokrog.

Da so naše stanovske socialne ustanove dokazale upravičenost svojega obstoja, dokazuje najlepše to, da smo izplačali svojcem umrlih že 1.036.744,75 dinarjev posmrtnin, to je znesek, na katerega smo lahko ponosni. Poudariti treba pri tej priliki, da delajo vsi v naši organizaciji popolnoma brezplačno. Omenim naj še, da je član, ki je že od začetka v našem društvu, dosedaj vplačal din 2098. Ker ima društvo 500 članov, prejmemo svojci posmrtnine 5000 din. To je še vedno znesek, s katerim svojci krijejo najnujnejše izdatke. L. 1938. je bilo 8 smrtnih primerov, od ustanovitve društva pa do danes 151.

Glede našega bodočega delovanja zagotavljam, da bo odbor tudi v naprej posvetil vse svoje sile, da naše društvo ohranimo tako, kakor smo si ga v početku zamislili. Z ureditvijo države na banovine pričakujemo v tem pogledu olajšanje, ker smo prepričani, da bomo pri naših domačih činiteljih našli ono razumevanje za napredek našega društva, ki ga zaslužimo. Ko se bo to zgodilo, sem prepričan, da bo tudi trgovski stan po tolikih letih prizadevanja uresničil svojo staro željo po ustanovitvi socialnega zavarovanja svojega članstva. Mi pa bomo skušali naše društvo povezati s tesnim sodelovanjem na te socialne ustanove trgovskega stanu.

S tem končam poročilo uprave ter se ponovno zahvaljujem vsem navzočim, ki so posetili današnji občni zbor in prosim gospoda blagajnika, da poda svoje poročilo. (Odobravanje.)

Nato je podal blagajniško poročilo blagajnik Ivan Železnikar.

Iz njegovega poročila posnemamo, da je bilo denarno poslovanje društva ugodno in se je njegovo čisto premoženje zvišalo. Blagajnik je poudaril, da deluje društvo s tako nizkimi upravnimi stroški kakor gotovo ne niti eno drugo društvo. Predlaga, da ostane članarina ista ko lani, čemur občni zbor soglasno pritrdi.

V imenu nadzorstva je poročal g. Janko Kerne ter poudaril, da so vse knjige v vzornem redu in predlaga zato absolutorij blagajniku in vsej upravi. (Soglasno sprejeto.)

Pri slučajnostih se je razvila nato krajša debata, kako bi se mo-

gla še povečati aktivnost društva in pridobiti čim več članov, da bi se s tem zvišale posmrtnine. Za mnoge svojce so bile posmrtnine odlična pomoč v stiski in tako opravila društvo res veliko socialno nalogo, ki zasluži, da jo tudi premožnejši trgovci honorirajo vsaj s tem, da so člani društva. Med vzroki, da ni članstvo večje, so se že navedle tudi majhne plače trg. nameščencev v nekaterih podjetjih.

Tiho, a uspešno deluje Trg. dobrodelno društvo »Pomoč«, da v polni meri zasluži vse zaupanje trgovstva. Naj bi smatral vsak premožnejši trgovec kot svojo častno socialno dolžnost, da je član »Pomoči«.

Pravilen odgovor

Na izrednem občnem zboru Pokojninskega zavoda v Ljubljani so zahtevali dalmatinski delegati, da se zavarovanci z ozemlja banovine Hrvatske izločijo iz Pokojninskega zavoda v Ljubljani in priključijo Pokojninskemu zavodu v Zagrebu. Nadalje so zahtevali, da morajo biti vse njih pravice v polni meri zaščitene in da se primanjkljaji zavoda njih ne tičejo.

Zavarovanci iz Hrvatske morajo preiti pod zagrebški Pokojninski zavod tako, da se njim pripadajoči del odstopi zagrebškemu zavodu brez vseh odbitkov.

Kakor je prva zahteva dalmatinskih zavarovancev upravičena, tako pa je druga silno pretirana. Kajti Pokojninski zavod je imel tudi v Dalmaciji precejšnje iz-

gube in jasno je, da je čisto nemogoče, da bi dalmatinski zavarovanci dobili samo smetano.

V imenu slovenskih delegatov je odgovoril inž. Košir ter dejal, da slovenski zavarovanci nikakor ne nasprotujejo odcepitvi zavarovancev iz banovine Hrvatske, da pa žele, da so za brezpogojno decentralizacijo tudi vse druge socialne ustanove, zlasti pa SUZOR. Nadalje se morajo razmejiti tudi zasebne bolniške blagajne.

To je bil tudi edino pravilen odgovor na zahteve dalmatinskih zavarovancev. Socialno zavarovanje naj se decentralizira v celoti in povsod, ne pa da bi se decentraliziralo le tam, kjer je to po godu Zagrebu, povsod drugod pa bi centralizacija ostala.

Zahteve Kmetijske zbornice

V soboto je bilo V. zasedanje Kmetijske zbornice za Slovenijo, ki ga je vodil predsednik Steblovnik. Po predsednikovem poročilu in referatu glav. tajnika dr. Lavriča je bila sprejeta resolucija z glavnimi zahtevami zbornice.

Resolucija ugotavlja, da trpi Slovenija vsako leto zaradi povodnj. Letos so napravile te za približno 35 milijonov din škode. Kmetijska zbornica je priredila posebno anketo, da se ugotove glavni vzroki povodnji. Anketa je med drugim ugotovila: javna dela se pri nas mnogo preveč drobe in zato nimajo pravega haska. Več velikih del in manj malih! Za regulacijska in melioracijska dela naj se dovolijo večji krediti. Tudi občine naj posvečajo temu vprašanju večjo pozornost. Sestavijo naj se posebni načrti. Resolucija nato podrobno navaja, kaj vse bi se moralo storiti za regulacije in melioracije. Resolucija omenja, da je v vsej banovini okoli 3000 nepravilno napravljenih jezov.

Za nujno potrebna regulacijska in melioracijska dela bi bilo potrebno za prihodnjih deset let okoli 217 milijonov din ali na leto okoli 21 milijonov din.

Drugi del resolucije govori o zaščiti kmetске posesti. Zemlja naj bo last tistega, ki jo obdeluje. Prehajanje kmetске posesti v ne-kmetске roke naj se prepreči. Vsak prenos zemljišča s prodajo mora odobriti posebna komisija. Kmet kot najvažnejši proizvajalec mora biti zaščiten v takšni meri, da bo mogel vse življenje opravljati svoje delo. Cene kmetijskih

pridelkov se morajo spraviti v sklad s cenami predmetov, ki jih kupuje kmet.

Kmetijska zbornica se zaveda, da more višek prebivalstva najti kruha samo v industriji in obrtu in je zato treba obe ti gospodarski panogi pospeševati.

Zbornica se izjavlja nadalje za kmetško zavarovanje za primer starosti, onemoglosti in boleznih ter se izreka za spremembo dednega prava, zakona o odvetnikih in notarjih itd.

Za delno zaščito kmetovalca po zgledu hrvatske uredbe se zbornica ne more izreči, ker bi s tem izgubil kmetovalec vsak kredit.

Konec resolucije govori o potrebi, da se zboljšajo pogoji za razširjenje in poglobitev kmetijske prosvete. Zato zahteva zbornica tudi zopetno otvoritev državne nižje gozdarske šole v Mariboru.

Cene so se dvignile

Indeks cen na debelo (cene v l. 1926. = 100) se je v oktobru dvignil v primeri s cenami v septembru 1939. in oktobru 1938. takole:

proizvodi	okt. 1938	sept. 1939	okt. 1939
rastlinski	84,4	73,5	76,8
živalski	65,6	67,7	71,0
rudninski	88,3	93,9	98,9
industrijski	75,9	79,5	82,9
splošni indeks	76,8	76,6	80,1
izvozni	76,0	73,1	75,4
uvozni	71,4	81,6	86,9

Garaža na Tyrševi cesti je na prodaj. Pojasnila daje Kmetška posojilnica v Ljubljani.

Politične vesti

Novi romunski ministrski predsednik Tatarescu je izjavil, da mu je poveril kralj mandat za sestavo nove vlade v okviru fronte narodne obrambe.

V novi romunski vladi je ostal Gafencu zunanji minister. Notranje ministrstvo je prevzel ministrski predsednik Tatarescu.

Turški zunanji minister Saradžoglu je v intervjuu pariškemu listu izjavil, da se gospodarske razmere v balkanskih državah vsak dan zboljšujejo. Nadalje je izjavil, da Sovjetska Rusija ne ogroža niti ene balkanske države.

Predsednik Roosevelt je na nekem banketu dejal, da poleti prihodnje leto ne bo več vojne. Značilno je tudi to, da nekateri ameriški industrialci niso hoteli povečati svojih tovarn, da bi mogli izvršiti vsa naročila Francije in Anglije, ker so prepričani, da vojna ne bo trajala več ko eno leto.

Hitler je imel dolga posvetovanja z graditeljem Siegfriedom črte inž. in počasnim generalom dr. Tothom. Gre za zidavo obrambne črte proti Rusiji. Tudi Rusija je začela v zadnjem času z vso naglico delati svojo obrambno črto proti Nemčiji.

Potopilo se je zopet več ladij, ki so zadele v mine. Tako se je potopila tudi neka nemška obretna ladja. Večina posadke je utonila.

Nemci nameravajo baje delati velike podmornice, ki bi se potopile samo takrat, kadar bi jih napadle sovražne ladje. Te podmornice bi imele zelo velik akcijski radij in bi bile trgovskim ladjam posebno nevarne.

Italija, Japonska, Belgija, Danska, Nizozemska in Norveška ter Švedska so protestirale v Parizu in Londonu proti nameri Francije in Anglije, da proglasita zaporo tudi nad vsem nemškim izvozom. Navedene nevturalne države so v svojem protestu poudarjale, da bo mogla njih plovba, pa tudi njih trgovina zaradi tega ukrepa zelo trpeti. Na protest so odgovorili v Parizu in Londonu, da bodo natančno proučili proteste in da bodo pazili na to, da bodo imele nevturalne države čim manj težav. Krivda za novi ukrep pa zadene samo Nemčijo, ki s svojimi plavaločimi minami ne ogroža samo mrtvega blaga, temveč tudi življenje mornarjev in potnikov na civilnih ladjah.

Angleški listi poročajo, da Nemčija silno pritiska na nevturalne države, da bi pretrgale vsako trgovino z Vel. Britanijo. Tako obljublja Nemčija, da bo nadomestila vso škodo, ki bi jo imele nevturalne države, če bi prekinile trgovino z Vel. Britanijo. Seveda pa bi bila ta odškodnina zelo dolgoročna. Na drugi strani pa Nemčija grozi, da bo napadla vse ladje, ki bi plule v Vel. Britanijo. Posebno močan pritisk izvaja baje Nemčija na Švedsko, od katere zahteva, da dovoli Nemčiji polaganje min tudi v švedskih teritorialnih vodah, na kar pa Švedska seveda nikakor ne more pristati.

Številno potopljenih ladij rapidno raste. Zadnje vesti poročajo o potopitvi pomožne angleške križarke »Rawalpindi«, ki je imela 17.700 ton. Večina posadke je utonila. Ladja je zadela ob mino. Torpedirana je bila nadalje 14.300tonska poljska trgovska ladja »Pilsudski«. Vsa posadka je bila rešena.

Nemci poročajo, da je neka nemška torpedovka uspešno torpedirala angleško 10.000tonsko in moderno križarico »Belfast«.

Dočim se boji na zapadni fronti omejujejo še vedno na manjše izvidniške boje, se v zraku in na morju vojna vedno bolj poostreje. V zadnjih dneh je bilo zopet potopljeno več ladij. Tudi zračni boji so vedno bolj pogostni. Francozi in Angleži poročajo zopet, da so sestrelili več nemških letal.

Reuter poroča z dne 25. novembra, da so Francozi in Angleži v zadnjih 24 urah zbili 19 nemških letal.

Na finko-sovjetski meji v Kareliji so po sovjetskih poročilih odšli Finci na sovjetske čete 7 topovskih strelcev ter so bili pri tem 4 rdečearmejci ubiti, 9 pa je bilo ranjenih. Molotov je zato poklical k sebi finskega poslanika ter mu izročil protestno noto. V njej naglašajo, da pomeni koncentracija finskih čet v bližini Leningrada sovražen akt proti Rusiji. Sovjetska vlada ne namerava pripisovati omenjenemu incidentu prevelikega pomena, zahteva pa, da umakne Finska svoje čete 20—25 km od meje, da bi se s tem preprečili vsaki obsejni incidenti.

Nemški zunanji minister v Ribbentrop je baje na željo sovjetske vlade posredoval pri Hitlerju, da bi odstopil kot glavni urednik lista »Völkischer Beobachter«. Rosenberg, ker velja kot odločen nasprotnik boljše viza.

Denarstvo

Mir na deviznem trgu

Mednarodni devizni trg je ostal pretekli teden miren in vse devize so bile stabilne. Dinarska deviza zopet notira v Curihu, in sicer v isti višini ko pred vojno, namreč 10. Ostale devize so notirale v Curihu:

	18. XI.	25. XI.
Pariz	9'36	9'92½
London	17'40	17'50½
New York	445'75	446'—
Berlin	178'50	178'50
Bruselj	73'20	73'90
Amsterdam	236'60	236'70

Na razvoj tečaja Pariza in Londona je ugodno vplivala vest o najožjem gospodarskem sodelovanju Francije in Anglije. Nekateri pravijo, da se je s tem ustanovil gigantski kartel, ki bo močno vplival na mednarodne trge.

Na domačem deviznem trgu je bila tendenca zelo mirna. Tečaj državnih vrednostnih papirjev so ostali skoraj neizpremenjeni. V Zagrebu je bil promet minimalen, dočim se je v Beogradu v primeru s prometom prejšnjega tedna dvignil od 3'4 na 5'7 milijona din.

Tečaj grške drahme se je dvignil s pristankom uvoznikov od 34'14—34'85 na 36'65—37'35.

Na svobodnem deviznem trgu je bila ponudba živahna, dočim je bilo povpraševanje omejeno. Ker pogajanja z Romunijo še niso končana, uvoza iz Romunije še ni. Prve pošiljke egiptskega in ameriškega bombaža so že prišle. Na račun našega izvoza prihajajo na naše banke številni akreditivi tujih uvoznikov iz Francije in njenih kolonij, iz Velike Britanije in njenih kolonij, Nizozemske in Madžarske.

V trgovskih krogih Zagreba še vedno bolj prodira prepričanje, da se je v sedanjih razmerah kliring preživel. Ta ima še nekaj upravičenosti v naših trgovinskih odnosih z Nemčijo, z drugimi državami pa nam dela kliring samo ovire. Zlasti pa je napačno, če mi prodajamo blago po kliringu in da naš izvoznik čaka mesece dolgo na denar, dočim v tem času tuji uvoznik preprodaja naše blago naprej proti devizam.

Stanje Narodne banke

Zadnji izkaz Narodne banke z dne 22. novembra navaja naslednje izpremembe (vse številke v milijonih din):

Zlata podloga se je nekoliko znižala in je izkazana z 1987'0.

Devize izven podloge so se zvišale za 8'4 na 568'0.

Vsota kovanege denarja je narasla za 8'3 na 399'2.

Posojila so se skupno zmanjšala za 19'4 na 2510'3, in sicer so padla menična posojila za 12'4 na 2346'8, lombardna pa za 7'1 na 163'4.

Blagajniški zapisi pri fin. ministru so narasli za 19'1 na 670'2.

Razna aktiva so se povišala za 9'9 na 2620'1.

Ohtok bankovcev je padel za 129'2 na 8950'2, zato pa so se povečale obveze na pokaz za 141'3 na 1951'9.

Vsa podloga po stvarni vrednosti je izkazana z vsoto 3179'3.

Skupno kritje se je zmanjšalo od 29'22 na 29'16%, samo zlato pa od 29'06 na 29%.

Obrestna mera je ostala še nadalje neizpremenjena.

Hranilne vloge v Jugoslaviji

so znašale:

	1. 10. 1938	1. 9. 1939	1. 10. 1939
v drž. den. zavodih	2.461	2.723	2.497
samoupravnih hranilnicah	2.170	2.503	2.337
zasebnih bankah	6.069	5.951	5.629
skupno	10.700	11.177	10.463

„Slabši kakor Grki!“ Sloves dalmatinskih mornarjev propada

»Jadranski Lloyd« je objavil pismo, ki ga je prejel iz Buenos Airesa po zračni pošti in ki se glasi:

»Ali veste vi v Jugoslaviji, kaj se dogaja na naših ladjah v tej luki? Kot patriot, kateremu je ugled države pri srcu, vam pošiljam po zračni pošti pismo, da ga čim prej objavite, da bi pristojni činitelji napravili konec takšnim dogodkom.

Včeraj sem se razgovarjal z nekim našim odličnim pomorščakom, ki je agent raznih ladijskih družb. Dejal mi je: Z našimi ladjami imamo sedaj samo težkoče. Ne vem, če se bodo razmere normalizirale in posadke pomirile, njih zahteve pa so že naravnost smešne. Res ne vem, kako bi jih drugače ocenil. En primer: Posadka ladje »St. Cerque« pod panamsko zastavo, kateri zapoveduje kapitan Franasovič, posadka pa je vsa sestavljena iz naših ljudi, je stavila poveljniku naslednje pogoje: 300 % poviška plače in 1000 dolarjev nagrade za vsakega mornarja za pot iz Buenos Airesa v Genovo! Kakor vidite, so zahtevali, da gre ladja v nevtralnopristanišče, ki je izven vsake nevarnosti, proti 300% povišku plače in posebni nagradi 1000 dolarjev! Konec teh zahtev je bil: 8 mož posadke je v zaporu, 3 strojniki pa so bili izkrcani.

Italijani plovejo brez vsakega poviška. (Italijanskim posadkam, ki imajo primeroma iste plače ko jugoslovanski mornarji, je bil priznan splošni povišek v višini 20%, za nevarne cone za 50% in za posebno nevarne za 90%.) Stvari, ki se dogajajo na naših ladjah, se ne dogajajo na ladjah niti ene druge zastave razen morda na grških; vse pa kaže, da smo mi še slabši od Grkov! Naše posadke so figarsko prestrašene, da se jim smejejo celo Italijani. Se pri nobeni drugi narodnosti ni imela tukajšnja policija toliko poslov zaradi neredov kakor pri posadkah naših in grških ladij. Osramolili smo se pred to državo kakor nihče drug ter smo padli izpod Grkov. S »Perasta« je bila odpejana trojica naših mornarjev v zapor. Sedaj pravijo, da niso hoteli potovati, ker jih je strah. Toda srečni bodo, kadar bodo mogli odpotovati nazaj v domovino s kakšno našo ladjo, če bo prišla na njih vrsta. Z »Dubrovnik« je tik pred odhodom ladje dezertiralo osem naših mornarjev. Sedaj jih išče policija, da jih aretirajo in zaprejo ter izžene. Naši so dali toliko posla policiji, da je ta sklenila, da napravi temu konec. Policija bo slehernega mornarja prisilila, da se vrne v Evropo, če je prišel sem s kontraktom po 3. septembru. Nihče se ne bi smel vkrcati, kdor ni podpisal kontrakta, ko je izbruhnila vojna. Strahopetei naj ostanejo doma. Kdor bo kršil dogovor, tega bodo oblasti aretirale in izročile sodišču. Kdor zapuša delo in krši dogovor, se kaznuje po čl. 195. kazenskega zakona z zaporom od enega meseca do enega leta, nato pa bo izgnan. To bi bilo treba razglasiti po Jugoslaviji, da bi vsak vedel, kaj ga čaka, če pride v Argentino in če se ne drži pogodbe. Nihče se ne sili, da pride sem, toda če je podpisal dogovor in pride sem, se bo pobrigala tukajšnja policija, da se rav-

na po dogovoru. Policija nas je dobro spoznala. Naši mornarji mislijo, ko pridejo sem, da jim je tu vse dovoljeno. Včeraj je bila trojica pri meni, da jim izposlujem svobodno izkrcanje. Dejal sem jim: Ali veste, kako gleda Argentina na vas? Vi boste povzročili, da Argentina sploh ne bo hotela sprejemati Jugoslovancev. Noče Argentina takšnih ljudi!

Moj informator je končal razgovor z besedami: Verujte mi, da me je naravnost sram zaradi ponašanja naših ljudi, odkar je izbruhnila vojna! Tu je vsak mislil, da spadajo naše ladje in naši mornarji v boljši razred, sedaj pa so postali naši mornarji predmet preziranja!

Če bi mi kdor koli to dejal v pristanišču, kamor naši ljudje ne prihajajo, ne bi mu verjel. Naši mornarji so bili vedno pravi mornarji. Odkod ta izprememba? Ali so šli dalmatinski mornarji v Zagorje ali so prišli zagorci na morje in ne znajo pluti. Desetletja bo potrebno, preden se opere sramota, ki jo je vrglo na naše narodno ime nekaj ničvrednih ljudi.

Peščica Sicilijancev sramoti ime vsega italijanskega naroda v svetu. Tako tudi posadke naših ladij širijo slab glas o vsej naši domovini.

Odkod ta izprememba? se sprašuje naš patriot v Argentini. Mislimo, da bi mu mogli na kratko odgovoriti takole: Živimo v času, ko se ljudski voditelji ne upajo govoriti ljudem o njih dolžnostih. Vse se samo laska ljudem, povsod je sama licitacija navzdol, sama najgrša demagogija! Tako se širi nizko mišljenje in plod tega nizkega mišljenja je tudi sramota, ki nam jo delajo po svetu naši mornarji, nekoč tako slavni po vsem svetu zaradi svoje hrabrosti in zvestega izvrševanja svojih težkih dolžnosti! Pa ne samo dalmatinski mornarji, tudi povsod drugod srečujemo podobne strahopetce in brezčutne ljudi za prevzeto odgovornost. Tudi za te ljudi naj bo pismo iz Argentine opomin! To je tudi glavni vzrok, da smo objavili to pismo, čeprav malo naših ljudi služi v trgovski mornarici.

Zahteve hrvatskih mest Večjo autonomijo mestom

V Zagrebu je bila te dni konferenca zastopnikov in finančnih strokovnjakov hrvatskih mest. Na konferenci se je zlasti poudarjalo, da so vsa mesta v težkem finančnem položaju, ker so morala prevzeti od države vedno nova bremena, ne da bi dobila tudi ustrezajoča sredstva in ker so izgubila mesta vsako samostojnost. Na koncu konference je bila soglasno sprejeta resolucija, katere glavne misli objavljamo tudi mi, ker je položaj slovenskih mest in občin v glavnem podoben položaju hrvatskih mest. Resolucija zahteva med drugim:

1. Vse nadzorstvo nad mestnimi občinami naj se prenese na banko oblast.

2. Pri banski upravi v Zagrebu naj se takoj ustanovi osek za samoupravne finance, ki naj svoje delo vodi tako, da bo mestom pri izvajanju njih programa pomagal z dejanji in nasveti.

3. Iz vseh zakonov in uredb z zakonsko močjo naj se odpravijo vse določbe, ki ovirajo mesta pri izvajanju zdrave finančne politike, in to zlasti: Iz zakona o neposrednih davkih naj se črtajo vse določbe, ki omejujejo mesta v pravični razdelitvi davčnega bremena z mestnimi dokladami na neposredne davke. Mestom naj se omogoči pravilno obdačenje podružnic zavezancev pridobnine in družbenega davka ter da se jim omogoči pravična razdelitev davčnega bremena z znižanjem minimuma štiri tisoč dinarjev mesečnih dohodkov iz službenega razmerja (čl. 97. z. o n. d.).

Poleg tega naj se razveljavi odlok finančnega ministra, ki prepoveduje mestom uvedbo progresivnega davka. Iz zakona o neposrednih davkih naj se črtajo vsa določila, ki prepovedujejo uvedbo doklad na najemnine (§ 37).

V zakon o nedržavnih cestah naj se vnese odredba, s katero se omogoči mestom uvedba odkupa osebnega dela z doklado na državne neposredne davke ko tudi izločitev socialno najšibkejših ljudi od vsakega osebnega dela.

Iz zakona o državni trošarini naj se črtajo vse določbe, zaradi katerih je nastal spor med proizvajalci in mesti glede plačevanja mestne trošarine.

4. Mesta naj se oproste plačevanja vseh državnih taks v vsakem primeru.

5. Zaradi zboljšanja mestnih proračunov naj se oproste plače-

vanja državnih neposrednih davkov mestna podjetja, mestne nepremičnine pa plačevanja davkov in dopolnilne takse.

6. Banska uprava naj takoj reši vprašanje vzdrževanja javne varnosti s tem, da prevzame njeno vzdrževanje na sebe s prispevki mestnih občin po § 89 zakona o mestnih občinah. Izdatke za čistost naj prevzamejo banovine po dejanskih potrebah posameznih mest, ker sicer ne morejo mesta sestaviti realnega proračuna.

7. V zakon o državnih in o samoupravnih cestah naj se vnesejo določila, da se mesta izvzamejo od vsakih prispevkov za vzdrževanje cest in mostov, ki gredo preko njih ozemlja.

8. Store naj se vsi potrebni koraki za okrepitev mestnih kreditov. Predvsem naj se odpravijo vse omejitve glede svobodnega razpolaganja z mestnimi obveznicami. V svrhu konsolidacije in konverzije sedanjih dolgov naj se dajo občinam dolgoročna posojila državnih denarnih zavodov proti zmerni obrestni meri, ki nikakor ne bi smela presegati 4%. Do takrat pa naj se dovoli po stvarni potrebi občinam moratorij.

9. Takoj naj se imenuje poseben zakonodajni odbor, ki naj izdela načrt o finansiranju občin. V tem odboru naj bodo tudi mestni finančni strokovnjaki. Zagotovi naj se trajno sodelovanje teh strokovnjakov pri vseh odredbah, ki se tičejo mestnih financ.

10. V zvezi s tem naj se ukinejo vsa dosedanja navodila glede sestavljanja mestnih proračunov. Banska uprava naj s sodelovanjem mestnih finančnih strokovnjakov izdela nova navodila.

11. Mestnim občinam naj se olajša sodelovanje državnih oblasti, da si morejo svoje dohodke zagotoviti, zlasti pa da morejo prenesti izterjavo svojih dohodkov na državne oblasti.

Na konferenci je nato govoril delegat finančnega ministrstva načelnik proračunskega oddelka dr. Friš, ki je v svojem govoru opozoril zlasti na naslednja načela, ki morajo veljati vedno za mestne finance.

Tako dober tek vzbuja

naravna Rogaška slatina, da so se po zgodovinskih podatkih prebivalci okolice za časa lakote v 30letni vo ni izogibali, piti to vodo, ker jim je povzročila prevelik tek.

ljeno že z zakonom, kakor v mnogih drugih državah.

2. Gledati je tudi na to, da se ne ustvari preveliko nasprotje med mestno finančno politiko in interesi okoliških vasi. Tu treba najti kompromisno rešitev.

3. Dobro delujoča mestna uprava je seveda pogoj dobrih mestnih financ.

4. Posebno poglavje pa je treba posvetiti mestnim dolgovom, ki so znašali leta 1936. 1374 milijonov din, samo v treh prestolnicah Beogradu, Ljubljani in Zagrebu pa 795 milijonov din. Od takrat so gotovo še narasli. Najbolj ugoden je pri tem položaj Zagreba, ker vsi njegovi dolgovi ne dosegajo niti enoletnega proračuna.

5. Mestne občine morajo prilagoditi svoje delovanje sedanjim težkim političnim razmeram v Evropi.

Nobenega dvoma ni, da bodo večino teh zahtev sprejele tudi slovenske občine, ki naj bi se zato tudi v celoti pridružile zahtevam hrvatskih mest.

Dobave - licitacije

Komanda podvodnega orožja v Kumboru sprejema do 2. decembra ponudbe za dobavo raznih ključavnic, francoskih spojnice za okna i. dr.; ter do 5. decembra razne žice in cevi brez šiva.

Občni oddelek direktorije drž. železnic v Ljubljani sprejema do 2. decembra ponudbe za dobavo ventilatorjev, tropolnih avtomatičnih stikal, jeklenih spiralnih cevi ter sesalnih lijakov.

Štab mornarice kralj. Jugoslavije v Zemunu sprejema do 9. decembra ponudbe za dobavo žice za avtogeno varjenje, oglja za električno varjenje, verig i. dr.

Artilerijsko tehnični zavod Lepetane sprejema do 11. decembra ponudbe za dobavo kalijevega mila in mila za pranje, glicerina, parafina in karbolina; 15. decembra voska, krede, šibic, mizarkega kleja, sidla, sode slamatnih metel, nafalina, masti za parket, arabskega gumijskega sukanca in vinskega kisa.

Komanda pomorskega arzenala v Tivtu sprejema do 11. decembra ponudbe za dobavo konopljene in lanene jadenine, razne porcelanske, kuhinjske in namizne posode ter jedilnega pribora ter 700 kg kalcium-karbid; 12. decembra železne pločevine, vijakov z maticami, stearinskih sveč, amerikan-platna, platnenih robcev, plavljenege jekla ter 300 kg lahkega bencina.

LICITACIJE

Pri upravi vojnotehničnega zavoda v Kragujevcu bo 4. decembra licitacija usnjenih jermenov raznih dimenzij, bizmutove zlitine, šelaka in izolirnege laka; 9. decembra bo licitacija za prodajo raznih daljnogledov.

Dne 5. decembra bo pri »Zavodu za izradu vojne odece« v Beogradu ustna licitacija za dobavo 2.000 kosov vagonskih cirad; 6. decembra jutinih in konopljenih vreč.

Dne 6. decembra bo pri štabu mornarice kralj. Jugoslavije v Zemunu pismena licitacija za dobavo 1000 ton domačega premoga kosovca ali briketa.

Dne 9. decembra bo v intendanturi štaba donavske divizijske oblasti v Beogradu in savske divizijske oblasti v Zagrebu licitacija za nabavo mehaničnih gnetilnic za kruh.

Dne 12. decembra bo pri štabu zrakoplovstva vojske v Zemunu licitacija za dobavo platnenega in suknenege materiala.

Dne 11. decembra bo pri upravi »Barutane« v Kamniku licitacija za dobavo instalacije za mletje, sušenje in sejanje amonijakovega solitra in dne 21. decembra hidravlične stiskalnice in 50 vagončkov.

(Predmetni oglasi so v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani na vpogled.)

Ze v 24 urah barva, plesira in kemično snaži obleke, klobuke itd. Skrobi in svetlolika srajce, ovrtnike in manšete. Pere, suši, monga in lika domače perilo

tovarna JOS. REICH
Poljanski nasip 4-6, Selenburgova ul. 3
Telefon št. 22-72.

Izredni občni zbor Pokojninskega zavoda v Ljubljani

je bil v nedeljo dopoldne. Občni zbor je vodil predsednik dr. Milavec, ki je po otvoritvenih formalnostih poročal o volitvah delegatov. Kot izvoljeni sta bili proglašeni listi združenih delodajalcev in delojemalcev. Zavrtna lista se je pritožila in o pritožbi se mora izreči še državni svet.

Nato je poročal o odcepitvi Dalmacije iz območja ljubljanskega Pokojninskega zavoda. Odcepitev se bo izvedla in se zavod že pogaja o načelih likvidacije. Jasno je, da bodo morali dalmatinski zavarovalci prevzeti del bremen, ki odpada nanje.

Zelo obremenjuje PZ. določba, da mora naložiti 60% razpoložljivega premoženja v drž. papirje. Uprava skuša doseči omiljenje teh predpisov.

Predsednik Milavec je poročal še o pokojninskem zavarovanju trg. pomočnikov. To zavarovanje se bo postopoma izvedlo.

Nato je bila izvoljena nova uprava, nakar je sledila deklaracija dalmatinskih zavarovalcev in odgovor slovenskih delegatov.

Naše terjatve proti Nemčiji narasle

Največja izprememba v zadnjem izkazu o stanju naših kliringov je, da je izginil pasivni saldo Madžarske, namesto njega pa se je pojavil naš pasivni saldo v višini 15'19 milijona din, zato pa je padel naš dolg Italiji za več ko 24 milijonov din. Močno so tudi narasle naše terjatve proti Nemčiji. Gibanje posameznih kliringov kažejo naslednje številke (vse v milijonih dotične valute):

Aktivni kliringi:	22. XI.	15. XI.
Bolgarska din	1'07	1'56
Nemčija RM	7'56	5'22
Češko-Moravska Kč	61'70	55'93
Slovaška Ks	2'84	3'19
Španija pezeta	2'93	2'93

Pasivni kliringi:	1'42	1'42
Belgija belg	1'42	1'42
Bolgarska din	2'08	2'08
Italija din	98'24	122'35
Madžarska din	25'19	—
Poljska din	26'89	26'89
Romunija din	39'26	40'55
Turčija din	3'23	2'67
Švica š. fr.	0'20	0'38

Nove knjige

Dr. Anton Urbanc: Zavarovalno pravo.

V samozaložbi in lepi opremi je izdal ljubljanski odvetnik dr. Urbanc »Zavarovalno pravo«. Knjiga vsebuje zakon o zavarovalni pogodbi iz l. 1917. in uredbo o nadzorstvu nad zavarovalnimi podjetji z dne 25. februarja 1937 s pojasnili in odločbami Stola sedmorice v Zagrebu, oddelek B. Da je bila ta knjiga že zelo potrebna, dokazuje najbolj to, da je zakon o zavarovalni pogodbi danes že skoraj nedosegljiv, ne glede na to, da je bil njegov prevod zelo netočen. Uredba o nadzorstvu nad zavarovalnimi podjetji, s katero je pri nas javno zavarovalno pravo unificirano, pa je žal še nepopolna, ker še ni izšla cela vrsta pravilnikov, ki jih ta uredba predvideva. Zato tudi ni bilo avtorju mogoče, da bi podal celotno in do podrobnosti izdelano sliko o našem zavarovalnem pravu.

Posebna vrednost dr. Urbančevega dela je, ker daje podlago za slovensko terminologijo v zavarovalni panogi. Zaradi važnosti zavarovanja za vse gospodarsko življenje bi morali imeti to terminologijo že davno. Zakon o zavarovalni pogodbi je pojasnjen s številnimi in skrbno sestavljenimi pojasnili. Ker je na koncu knjige

dodano tudi obsežno stvarno kazalo, se bo mogel vsak iz Urbančeve knjige tem laže orientirati. Sam zakon o zavarovalni pogodbi je podan zelo pregledno in jasno. Knjiga dr. Urbanca tvori lepo ce-

loto in pomeni za našo pravno literaturo lep napredek. Ker je izdana knjiga v primeroma majhni nakladi, priporočamo vsem, ki imajo kaj posla z zavarovalnimi posli, da si jo nabavijo čim prej.

Kako se pri nas dirigirajo cene

Primer z žitnimi cenami

»Narodno blagostanje«, s katerim se sicer dostikrat ne strinjamo, zlasti, kadar piše o velikih konjunkturah v bogati Sloveniji, je objavilo v zadnji številki uvodnik o našem dirigiranju žitnih cen. V članku je vsa brezglavost naše žitne politike krepko razsvetljena ter zato navajamo iz članka nekaj glavnih konstatacij.

Kakor vsako leto, tako so tudi v začetku izvozne sezone v letu 1937/38 nekateri izvozni interesi govorili, kako odlično bogata bo žetev pšenice. Posledica teh »cenitev« je bila, da se je pšenica izvažala kar na debelo, njena cena pa se dvignila na fantastično višino 250 din. Vsa opozorila, da se prepriča tako visok dvig pšenice, so bila zaman. V novi izvozni kampanji je nato cena pšenice padla na polovico. Nekaj mlinar je bil pred padcem cene pripravil kmetovalcu, ki je imel še precej pšenice, plačati pšenico po 250 din. Ko pa je ta slišal o tej ceni, je zahteval 260 din. Mlinar pa po tej ceni ni hotel kupiti in je raje mlin ustavil. In dobro je tako storil, ker čez poldrug mesec je mogel kupiti pšenico od istega kmetovalca za 140 din.

Ta primer jasno kaže vso našo žitno politiko. Ta je skušala preprečiti samo to, da bi cene preveč padle, dvigniti pa bi se smele v nebo. Na vso ono nepregledno množico ljudi, katerim je kruh skoraj edina hrana, se ni oziralo. Kajti visoka cena pšenice naj bi bila dokaz velike skrbi vladajočih za najštevilnejši gospodarski stan v državi — za kmetovalca. Visoka cena pšenice naj bi bila torej reklama za vladajoče in sredstvo za pridobivanje pristašev.

Nikdar se ni vprašalo, kdo je vse zainteresiran na ceni pšenice in kako vpliva ta na druge interese razen na proizvajalce in potrošnike. Med temi pa so najvažnejši mlinarji in trgovci. Mlinarji imajo zelo velike dolžnosti

do države s stališča vojnega gospodarstva. Kar se pa tiče trgovca, zlasti, kadar piše o velikih konjunkturah v bogati Sloveniji, je objavilo v zadnji številki uvodnik o našem dirigiranju žitnih cen. V članku je vsa brezglavost naše žitne politike krepko razsvetljena ter zato navajamo iz članka nekaj glavnih konstatacij.

Kakor vsako leto, tako so tudi v začetku izvozne sezone v letu 1937/38 nekateri izvozni interesi govorili, kako odlično bogata bo žetev pšenice. Posledica teh »cenitev« je bila, da se je pšenica izvažala kar na debelo, njena cena pa se dvignila na fantastično višino 250 din. Vsa opozorila, da se prepriča tako visok dvig pšenice, so bila zaman. V novi izvozni kampanji je nato cena pšenice padla na polovico. Nekaj mlinar je bil pred padcem cene pripravil kmetovalcu, ki je imel še precej pšenice, plačati pšenico po 250 din. Ko pa je ta slišal o tej ceni, je zahteval 260 din. Mlinar pa po tej ceni ni hotel kupiti in je raje mlin ustavil. In dobro je tako storil, ker čez poldrug mesec je mogel kupiti pšenico od istega kmetovalca za 140 din.

Ta primer jasno kaže vso našo žitno politiko. Ta je skušala preprečiti samo to, da bi cene preveč padle, dvigniti pa bi se smele v nebo. Na vso ono nepregledno množico ljudi, katerim je kruh skoraj edina hrana, se ni oziralo. Kajti visoka cena pšenice naj bi bila dokaz velike skrbi vladajočih za najštevilnejši gospodarski stan v državi — za kmetovalca. Visoka cena pšenice naj bi bila torej reklama za vladajoče in sredstvo za pridobivanje pristašev.

Nikdar se ni vprašalo, kdo je vse zainteresiran na ceni pšenice in kako vpliva ta na druge interese razen na proizvajalce in potrošnike. Med temi pa so najvažnejši mlinarji in trgovci. Mlinarji imajo zelo velike dolžnosti

do države s stališča vojnega gospodarstva. Kar se pa tiče trgovca, zlasti, kadar piše o velikih konjunkturah v bogati Sloveniji, je objavilo v zadnji številki uvodnik o našem dirigiranju žitnih cen. V članku je vsa brezglavost naše žitne politike krepko razsvetljena ter zato navajamo iz članka nekaj glavnih konstatacij.

D. d. „Bosna-bois“ gre

V banjaluškem okraju poslujoča tuja delniška družba za izkoriščanje lesa in parnih žag je ustavila delo in bo v decembru opustila ves obrat. S tem izgubijo službo mnogi naši delavci. Samo na žagah te družbe je delalo 600 delavcev, v gozdu pa sredi sezone tudi do 1500. Z družinami vred bo zgubilo kruh približno 6 do 7 tisoč ljudi.

Ti ljudje so služili tuji družbi nekaj let in ni treba še posebej omenjati, da so večinoma siromašni. V svojem okraju zdaj ne dobe več dela, tudi ni večjih tovarn — razen tobačne tovarne in malega državnega rudnika. Družba Bosna-bois je delala nad 20 let z lepim dobičkom, kakor vse tuje firme z lepimi koncesijami. Mogla bi delati še naprej, in bi tudi morala, ker je postal že ves okraj gospodarsko odvisen od njenega prometa. Družba pa pravi, da nima več gozda za izsekavanje in tudi ne lesa za predelavo, kar je deloma res, toda prav tako je res, da bi imela še dovolj lesa v širši okolici. Vendar družba ne kaže dobre volje za nadaljnje delo.

Zdaj se pa začne križev pot prizadetega prebivalstva. Delavski zastopniki so obiskali v Beogradu pristojna ministra za gozdove in rudnike in za socialno politiko ter

ju prosili za intervencijo in od pomoč. Nato so šli še h kmetijskemu ministru, ki je njihov rojak ter celo voditelj in zdravnik. Toda vse to je bilo zaman. Podjetje Bosna-bois pa medtem že razkopava vse naprave, prodaja stroje in tračnice. »Vrbske novine« kot uradni list banovine naslavljajo apel za pomoč v zadnjem hipu. Če ne pride pomoč, ostanejo naši siromašni lesni delavci tega okraja sredi zime ob sami pičli podpori iz javnih sredstev, in ko ta mine — nekako okrog božiča — bodo tisoči ljudi prepuščeni najhujši bedi. »Eno je pa vendar v vsej tej zadevi vrlo zanimivo: da niti socialne niti gospodarske ustave ne vodijo o tem računa.« »Zima je na pragu.«

Torej so bili bogati gozdovi našim Bosancem nazadnje v nesrečo, in to zato, ker so se dale tujim družbam ugodne koncesije brez vsakih jamstev.

Zunanja trgovina

Francoska trgovinska delegacija pride danes v ponedeljek v Beograd, ter se bo najbrže še danes sestala z našo trgovinsko delegacijo. Pri pogajanjih se bo razpravljalo o vseh vprašanjih, ki se tičejo naših trgovinskih in finančnih odnošajev s Francijo.

Posebna delegacija naših tekstilnih podjetij je odpotovala v Milan, da začne direktna pogajanja z italijanskimi izvozniki bombažnega prediva. Z delegacijo potuje tudi zastopnik trgovinskega ministarstva.

V Beograd je prišlo posebno zastopstvo čeških uvoznikov, da bi dosegli ponoven izvoz naših svinj in masti v češko-moravski protektorat. Češki uvozniki predlagajo, da se plačajo naše svinje s plinskimi maskami ter izdelki škodljivih zavodov, ki bi jih dobavljali naši državni.

Neka velika angleška izvozna firma je kupila pri nas za 15 milijonov din perutnine, zlasti puranov ter jaje.

Madžarska vlada je izdala naredbu, po kateri morajo tekstilne tvornice primešati bombažnim izdelkom 16%, volnenim pa 50% umetnih surovin. Umetne surovine je dobivala Madžarska doselej večinoma iz Italije in v manjši meri tudi iz Nemčije. Ker iz Nemčije surovine več ne prihajajo, so nekatere madžarske tekstilne tvornice v veliki zadregi zaradi pomanjkanja surovin.

Madžarska vlada je s posebno uredbo omejila proizvodnjo čokolade.

Kanadska vlada je znižala uvozne carine na angleško blago za 9%.

Doma in po svetu

Novi japonski poslanik na našem dvoru Kojiro Inuo je izročil v svečani avdienci Nj. Vis. knezu namestniku svoja poverljiva pisma.

Pod predsedstvom Nj. Vis. kneginje Olge je bila v nedeljo plenarna seja Rdečega križa. Po otvoritvenem govoru kneginje je seja razpravljala o organizaciji društva v banovini Hrvatski ter o potrebnih dopolnitvah zakona o Rdečem križu.

V Beograd je prišel lord Lloyd, predsednik British Councila. Pred tem je obiskal Sofijo in Bukarešto. Lord Lloyd bo obiskal v Beogradu vsa anglofilna društva.

Knez namestnik Pavle je sprejel v avdienci lorda Lloyda.

Zastopniki glavnega odbora radikalne stranke so izročili notranjemu ministru vlogo, s katero prosijo za priznanje radikalne stranke. Vlogo so podpisali Aca Stanojević in številni radikalni prvaki. Vseh podpisov je 120. Istovestno s prijavo so izročili notranjemu ministru tudi pravila stranke.

Med starimi radikali in starimi demokrati se pripravljajo, kakor poročajo nekateri srbski listi, akcija za združitev obeh strank.

Spor, ki je nastal med pravoslavno višjo duhovščino zaradi boja proti konkordatu, je sedaj popolnoma likvidiran.

Uredbe za teritorij vse Jugoslavije veljajo za banovino Hrvatsko le, če jih ban Hrvatske izda še posebej za Hrvatsko.

Uprava Združenja trgovcev v Ljubljani je priporočila vsem svojim članom, da zvišajo plače nameščencev.

Družinam revnih vpoklicancev je bilo doselej izplačano 12,38 milijona din podpore. V dravski banovini je bilo izplačanih za 962.416 din teh podpor.

Prodajna centrala za sladkor je predpisala enotne cene za sladkor v vsej državi. Zaradi tega se je cena sladkorja v Beogradu podražila za 50 par.

Ekonomsko-komercialna visoka šola v Zagrebu ima letos skoraj 700 slušateljev.

Zasebni nameščenci v Osijeku so začeli veliko akcijo, da se jim zboljšajo plače.

50 vzornih sadovnjakov je bilo ustanovljenih na ozemlju bivše primorske banovine.

V Novem Sadu je bila ustanovljena mlinska industrijska zadruga, v kateri so včlanjeni zlasti manjši mlini. Nova zadruga bo zgradila v Novem Sadu skladišče za mlinske potrebščine.

Letna proizvodnja kaškavalja je padla pri nas od 3500—3800 ton letno, na 1500—1800 ton.

Luščilnice riža, katerih je v Jugoslaviji 7, ne delajo že od spomladi. Vzrok je v tem, ker moramo iz Italije v vedno večji meri uvažati le oluščeni riž.

Vest našega mariborskega dopisnika, da bodo nemške železnice zopet obnovile nekatere po izbruhu vojne ukinjene potniške vlake na progi Spielfeld—Maribor potrebuje popravka. Ta vest se je izkazala kot prezgodnja in netočna.

V smodnišnici v Kazanliku na Bolgarskem je nastala eksplozija. Pet oseb je bilo ubitih, med njimi tudi poveljnik smodnišnice.

Britanska vlada je priznala Burmi položaj dominiona.

Znani nemški industrialec Fritz Thiessen se je nastanil v Švici, kjer živi z ženo in sinom. Iz Nem-

čije se uradno sporoča, da je nerresnično, da bi bilo njegovo premoženje v Nemčiji zaplenjeno.

Češki minister za ljudsko zdravje je objavil v praških listih proglaš, v katerem ostro zavrača govornice, da nameravajo oblasti podpreti cepitve proti difteriji vcepiti otrokom bacile sifilisa. Zaradi velikega razburjenja, ki so ga te govornice povzročile med materami, pa je bilo cepljenje otrok vendarle odloženo.

Župan Varšave Starczyński, ki se je med obleganjem Varšave izkazal kot pravi junak, je bil prepeljan v koncentracijsko taborišče v Dachau. Po britanskih vesteh je bilo v tem taborišču dosedaj usmrčenih 10 Poljakov.

Nemški poročevalski urad poroča, da so Angleži organizirali v letih 1937. in 1938. številne sabotaže na italijanskih, nemških in japonskih ladjah.

Angleški listi poročajo, da je bilo med emigranti iz Avstrije in Nemčije odkritih nad sto agentov Gestapa. Sedaj je odrejena ponovna preiskava med nemškimi emigranti.

Mine ob Angliji so položila večina nemška letala. Menijo, da so te mine med seboj zvezane z električnimi žicami, da potem mine eksplozivirajo ena za drugo ter je s tem tudi njih učinek večji.

Angleški listi napovedujejo, da so zavezniki že našli sredstvo proti magnetičnim minam. Uporabljali bodo lesene ladje, ki bodo imele za budo ultramagnetične pastil, ki bodo pritegnile mine, nakar bodo te eksplozirale. Nekateri pa menijo, da bi se mogle proti magnetskim minam z uspehom uporabiti tudi podvodne bombe, ki se uporabljajo proti podmornicam.

»Službeni list«

kr. banske uprave dravske banovine z dne 25. novembra objavlja: Uredbo o dokladah oseb upokojenih z izjemnih položajev — Pravilnik o zaščiti pred zračnimi napadi IV. del B. Zaščita pred požarom — Dopolnitev pravilnika o zaščiti pred zračnimi napadi I. del — Spremembe in dopolnitve v pravilniku o uporabi, vzdrževanju in amortizaciji potniških avtomobilov pri oddelku za davke in finančnih direktacijah.

Prihodnja številka »Trgovskega lista« izide zaradi državnega praznika v četrtek kot tedenska številka.

Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani opozarja delodajalce,

da so v prejšnjem mesecu dostavljeni plačilni nalogi zapadli v plačilo. Prispevki morajo biti poravnani v osmih dneh po prejemu plačilnega naloga!

Za čuvanje pravice zavarovalcev do pokojnine je potrebno, da so zavarovalni prispevki dejansko plačani!

To opozorilo je smatrati kot opomin! Proti delodajalcem, ki ne bodo poravnali prispevkov, mora urad uvesti prisilno izterjavo brez predhodnega opomina. Urad izvršuje važne socialne dolžnosti, ki ne dopuščajo odlašanja.

A. Šarabon LUBLJANA

Uvoz kolonijalne robe

Veletrgovina s špecerijo

Veleprazarna za kavo

Mlini za dišave

Glavna zaloga rudniških vod

Brzjavni nastov:

ŠARABON LUBLJANA

Telefon št. 26-66

Ustanovljeno leta 1886